

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

FEBERWARE/MATŠHE 2012

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 11.

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO (50)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
D=DITENG P=PEAKANYO (MEPUTSO 30) D= 25 P= 05	24–30 -Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopolo tša go butšwa tša go hlohla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwaka kanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	21–23½ -Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopolo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	18–20½ -Diteng di laetša tlhalošo ya go kwagala ya ditaba. -Dikgopolo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo sa go hlamega gabotse.	15–17½ -Diteng di hlaloša ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopolo ke tša mehlang, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogelega.	12–14½ -Diteng ke tša mehlang tša go se nyalelane. -Dikgopolo mo go ntši di tseleng fela di a ipušeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse.	9–11½ -Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelane. -Dikgopol ke tše nnyane tša go fela di ipušeletša. -Bohlatse bja go hlaelela bja Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo.	0–8½ -Diteng di fapogile ebile ga di nyalelane. -Dikgopolo di šarakane ebile di a hlakahlakanya. -Ga go na Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.
P=POLELO, S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 15) P= 05 S= 08 P= 02	12–15 -Bohlatse bja temogo ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka botlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu e laetša setaele sa maleba sa ditaba. -Taodišo e tloga e se na le ge e le phošwana go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	10½–11½ -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka tshwanelo le go kgona go šomiša polelo-makgethe ka nepagalo. -Kgethontšu mo go ntši e nepagetše ebile e laetša setaele sa maleba. -Taodišo ga e na le phošo go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	9–10 -Temogwana ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga mo go ntši ke tša maleba. -Kgethontšu e lekanetšenyana fela e sepelelana le setšweletšwa. -Setaele se nepagetše ebile ke sa tshwanelo, se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e tloga e se na le phošo go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	7½–8½ -Temogwana ya khuetšo ya polelo. -Polelo e nyakile e letefaditšwe, le maswaodikga a a kgotsofatša. -Kgethontšu e nyakile go hlaelela fela e sepelelana le sererwa. -Setaele se nepagetšego ya ka dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e sa na le diphošo le ge e laetša go badišitšwa le go ntšhwa diphošo.	6–7 -Polelo ya go hlaelela le maswaodikga ga se a šomišwa ka tshwanelo. -Kgethontšu ya motheo, ya go hlaelela. -Setaele ga se nyalelane ebile ga se swanetšane le sererwa. -Taodišo e na le diphošo tše ntši le ge e laetša e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	4½–5½ -Polelo le maswaodikga di fošagetše. -Kgethontšu e hlaelela kudu. -Setaele ga se sepelelana le sererwa. -Taodišo e tletše diphošo le ge e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	0–4 -Polelo le maswaodikga di fošagetše kudu. -Kgethontšu e šarakane ebile e hlakahlakane. -Setaele se fošagetše ka mhlakoreng ka moka. -Taodišo e tletše ka diphošo ebile e a hlakahlakanya le ge e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.

TLHAMEGO	4–5	3½	3	2½	2	1½	0–1
(MEPUTSO 5) T= 05	-Ditaba di a nyalelana le dintlha di filwe ka botlalo. -Mafoko le ditemana ka moka di hlamilwe ka nepagalo, di tšweletša tlhalošo gabotse. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Ditaba di a latelana ebile di a nyalelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le tlhalošo e pepeneneng. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantši di hlamilwe ka tshwanelo le tlhalošo e tloga e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Dintlha tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Diphošo hlamegong ya ditemana le mafoko le ge tlhalošo e kwagala. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.	-Bohlatse bja dintlha tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge tlhalošo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.	-O fela a etšwa tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopolo. -Mafoko le ditemana ga se tša hlamega, tlhalošo ga e kwagale. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/kopana kudu.	-Dikgopolo di tšwele tseleng, di šarakane ebile di hlakhlakane. -Mafoko le ditemana di šarakane ebile ga di tsenelane. -Botelele ga se bja maleba- telelelele/ kopanakopana.

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE (30)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0–29%
	14½–18	13–14	11–12½	9–10½	7½–8½	5½–7	0–5
D=DITENG, P=PEAKANYO S=SEBOPEGO (MEPUTSO 18) S= 10 P= 04 S= 04	-Tsebo ye botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa kanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao e mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibeke tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelela. O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ye tshese. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O na le tsebo e nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelana ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, e mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Setšweletšwa se šarakane ebile se a hlakhlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	<u>10–12</u>	<u>8½–9½</u>	<u>7½–8</u>	<u>6–7</u>	<u>5–5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>0–3½</u>
<p>P=POLELO, S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE</p> <p>(MEPUTSO 12)</p> <p>P= 05 S= 05 P= 02</p>	<p>-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse.</p> <p>- Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele mo go ntši se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>- Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se nepagetše kudu.</p> <p>-Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ebile ke sa maleba.</p> <p>-Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se tloga se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Diphōšo ga di thibele kelo ya dintlha.</p> <p>-Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se nyakile se nepagetše.</p> <p>-Setšweletšwa se sa na le diphōšo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele bo nyakile go ba bja maleba.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphōšo tše ntši.</p> <p>-Tlotlontšu e lekanetše ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele se na le diphōšo.</p> <p>-Setšweletšwa se na le diphōšo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela.</p> <p>-Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano.</p> <p>-Setaele ga se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše diphōšo le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela.</p> <p>-Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero.</p> <p>-Setaele ga se sepelelane le sererwa.</p> <p>-Setšweletšwa se tletše ka diphōšo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa diphōšo.</p> <p>-Botelele ga se bja maleba-telelelele/kopanako-pana.</p>

KAROLO YA C: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO, MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI (20)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša. 80–100%	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 70–79%	Khouto 5: Bokgoni bjo bbotse kudu. 60–69%	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša. 50–59%	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego. 40–49%	Khouto 2: Bokgoni bja go išega. 30–39%	Khouto 1: Bokgonibja go hlaelela kudukudu. 0–29%
<p>D=DITENG, P=PEAKANYO S=SEBOPEGO</p> <p>(MEPUTSO 12)</p> <p>D= 06 P= 03 S= 03</p>	<p><u>10–12</u></p> <p>-Tsebo ye botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga ditaba. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwaka kanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu. -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego.</p>	<p><u>8½–9½</u></p> <p>-Tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kuduku. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.</p>	<p><u>7½–8</u></p> <p>-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao e mentši ya maleba ya sebopego.</p>	<p><u>6–7</u></p> <p>-Tsebo ya go kgotsofatša ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, fela se ga se thibeke tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelega sa lelemetlaleletšo la bobedi. O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.</p>	<p><u>5–5½</u></p> <p>-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ye tshese. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya go lekanela ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O na le tsebo e nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.</p>	<p><u>4–4½</u></p> <p>-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo go ntši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo go ntši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, e mengwe e tlogetšwe.</p>	<p><u>0–3½</u></p> <p>-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o tšwele tseleng, tlhalošo e no se kwagale ka gohle. -Setšweletšwa se šarakane ebile se a hlakahlakanya, tlhalošo ga e kwagale mo go ntši. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakany wa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.</p>

	<u>6½–8</u>	<u>6</u>	<u>5½</u>	<u>4–4½</u>	<u>3½</u>	<u>2½–3</u>	<u>0–2</u>
<p>P=POLELO, S=SETAELE P=PALOBO- HLATSE</p> <p>(MEPUTSO 8)</p> <p>P= 03 S= 03 P= 02</p>	<p>-Polelo ya setšweletšwa mo go ntši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse. - Tlotlontšu mo gohle e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo go ntši se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse kudu ka maleba. -Tlotlontšu e nepagetše kudu go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ebile ke sa maleba. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba go ya ka ditaelo.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e nyakile go kgotsofatša. Dipošo ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e nyakile go kgotsofatša go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le dipošo le ge se laetša go badišišwa le go ntšhwa dipošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.</p>	<p>-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le dipošo tše ntši. -Tlotlontšu e lekanetše ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le dipošo. -Setšweletšwa se na le dipošo tše ntši le ge se laetša se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja malebša – telele kudu/ kopana kudu.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – telele/ kopanakopana.</p>	<p>-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. - Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ga se bja maleba – telele/ kopanakopana.</p>

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO 1****Ditaodišo tšeo di botšišitšwego****1.1 Taodišokanego****Tihalošo**

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anegwa:

- Kanegelo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši e swanetše go kgahliša le go kgotsogatšha.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantši e na le mokgwa wa go hlaloša.

1.2 Taodišokgadimo**Tihalošo**

Ka taodišokakanywa mongwadi o akanya kgopolo gomme a tšweletša maikutlo a gagwe go ya ka fao a gopolago ka gona.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Maikutlo le khuduego di kgatha tema ye bohlokwa taodišong ye.
- Karolo ye kgolo ya taodišo e ka ba tlhalošo.
- Ditlhalošo di swanetše go kwagala di be di ikemišetše go tsošološa maikutlo a mongwadi go mmadi.
- Dikgopolo tšeo di hlagišwago di swanetše go tšweletša bonnete bja mongwadi le boyena bja gagwe.

1.3 le 1.6 Taodišongangišano**Tihalošo**

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolo ye e itšeng goba ntlhakemo gomme a fe dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolo ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go kgodiša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolo ya gagwe.

-

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišongangišano:

- Thoma ka go laetša kgopolo ya gago ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- Efa dintlha tša go fahlela kgopolo ya gago le go thekga seo.
- Mongwadi o tla tsepelela dintlha tša go ganetša pego.
- Bjalo ka mongwadi wa taodišo, tšweletša dikgopolo tše maatla ka ge taodišo ye e ama maikutlo a gago.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlohle maikutlo a mmadi. Hlokomela gore polelo e se be ye mpe.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla, ya go kwala le go kgodiša.

1.4 Taodišotlhalošo**Tlhalošo**

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe di ka hlalošwa.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore o fihlelele seo se nyakegago.
- Dikakanyo malebana le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

1.5 Taodišokakanywa**Tlhalošo**

Mohuteng wo wa taodišo, mongwadi o tšweletša dikgopolo le tshedimošo ka tsela ye e kwešišegago. Ge mongwadi a ngwala, o fa dintlha ka go hlatholla dikgopolo goba go di rulaganya.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go tšweletša dikgopolo:

- Kwešišo ya makgonthe ya hlogo e a nyakega.
- Pele mongwadi a ngwala taodišo ye, o swanetše go ba a dirile nyakišišo ye e tseneletšego ya seo a tlogo ngwala ka sona.
- Mongwadi o swanetše go fa tlhalošo ya mareo ao a sa tlwaelegago.
- Dikgopolo di swanetše go beakanywa ka tatelano le kwešišego.

1.7.1 le **Taodišokahlaahlo letaodišokanegelo** 1.7.2

Tihalošo

Taodišo ye ga e na maikutlo a mongwadi. Yona e leka go tšweletša mahlakore a mabedi a poledišano ka go lekana. Mongwadi o hlokomela dintlha tša go fapana tša hlogo ye gomme a hlagiša dikgopolo tša go fapana ntle le go tšea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšeng mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetša di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa taodišong ye:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebeledišiša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tšea lehlakore.
- Taodišo e swanetšwe ke go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moya wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khuduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.
- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE

POTŠIŠO 2

2.1 Lengwalo la segwera

- Sebopego le botelele tša maleba.
- Atrese ya mongwadi.
- Retšistara le segalo tša segwera.
- Madume/matseno.
- Diteng go ya ka morero.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tša maleba.
- Mafelelo/ bofelo a maleba, mohlala, mogwera wa gago: leina goba sereto Nkadimeng (Pebetse).

2.2 Bophelo bja mohu

- E be ka lepokisaneng
- Leina la mohu, letšatši la go belegwa le go hlokofala.
- Lefelo la poloko le nako.
- Polelo e ka motho wa bobedi, ka lebaka le le fetilego.
- Diteng di lebane le morero.
- Tšweletšo e be ka mokgwa wa ditemana.
- Go dirišwe polelo ye e amogelelegago.

2.3 Pego

- E be le boithekgo/bokamorago.
- Diteng di lebane le morero, mohlala,
  - ✓ Taetšo ye e kgotsofatšago ya gore dibapadi di be di itokišeditše papadi.
  - ✓ Mohlahli o be a tloga a dirile mošomo wa gagwe.
  - ✓ Bafana Bafana ba be ba laetša bokgoni le maitemogelo ao a tseneletšego.
  - ✓ Moswarwadino wa Bafana Bafana o be a nweša sehlopha sa Egipeta ka sego sa go dutla.
  - ✓ Sebakadi sa gare le sa morago tša sehlopha sa gae di be di ntšhitše ka ga tšhwene
  - ✓ Ge e le sehlopha sa Egipeta se be se sa tsebe pele le morago, ba hlahlatha ka lepatlelong ba makadišwe ke Bafana Bafana.
  - ✓ Bj.bj
- E tšweletše matseno, mmele le mafelelo.
- E laetše kgodišo ya tatelano ya dikgopolo.
- Polelo e be ye e amogelwago.
- Retšistara le segalo tša semmušo.
- Go be le taetšo ya ditšhišinyo.

2.4 Athikele/Taodišwana

- Hlogo ya taba e be ka ditlhaka tše dikgolo, ya maatlakgogedi.
- Diteng di laolwe ke bokamorago/ boithekgo go tšweletša kgopolokgolo.
- Dihlogo tša dikgopolotlaleletšo di a amogelwa (ke kgetho).
- Tshedimošo e kgahle mmadi, e tsoše maikutlo le go hlohleletša.
- Kanegelo e be ka mokgwa wa ditemana.
- Ditšhišinyo, go kgala le dikeletšo di tšweletšwe temaneng ya mafelelo.
- Leina le tshedimošo ya dikgokaganyo tša mongwadi di tšwelele mafelong a athikele gore batho bao ba nago le kgahlego ba ikopanye le yena.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO 3****3.1 Papatšo/Kwalakwatšo**

- Hlogo ya papatšo.
- Go bapatšwa eng.
- Tirišo ya fonte ya go fapana ke kgapeletšo
- Tirišo ya mebala ke kgetho.
- Morero o be pepeneneng.
- Tshedimošo e tšweletšwe ka botlalo.
- Polelo e be ya go jabetša /hlalefetša.

3.2 Poskarata

- E be ka gare ga lepokisana.
- Hlogo e be ka ditlhaka tše dikgolo.
- Retšistara le polelo e be tša segwera.
- Tirišo ya mebala ke kgetho
- Diteng di lebane le morero.

3.3 Ditšhupetšo

- Moithuti a laetše monabo ka dikilometara/dimetara.
- Kelo ya monabo e be ya maleba/ kakanyo.
- Go ka dirišwa dikhutlonne (mohl. bodikela, Leboa, bj.bj.)
- Maswao a tsela, meago, maporogo le tše dingwe.
- Go lebelelwe bokgoni bja go laetša ditšhupetšo.
- Retšistara ya maleba.

Sebopego

- Lepokisi
- Hlogo
- Pontšho ya maswao

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100